

ik kan
met het
participatie-
budget meer
maatwerk
bieden

De nieuwe kansen van het participatiebudget

In november heeft een meerderheid van de Tweede Kamer zich positief uitgesproken over de Wet participatiebudget. Deze nieuwe wet voegt de budgetten voor reïntegratie, inburgering en volwasseneneducatie samen in één budget. Eind december neemt de Eerste Kamer het participatiebudget in behandeling. Als ook de senaat de wet aanneemt, dan zal het participatiebudget al in 2009 in werking treden. Bij de invoering spelen gemeenten de hoofdrol. Gezien de uiterst korte termijn bereiden de gemeenten zich versneld voor op de komst van het participatiebudget. Dat gebeurt onder meer op een zevental regionale bijeenkomsten, waar ambtenaren van het Rijk tekst en uitleg geven aan gemeenteambtenaren die werkzaam zijn op de betrokken beleidsterreinen. De bijeenkomst in Roermond was de laatste in deze reeks.

In de media doet de nieuwe wet weinig stof opwaaien. Toch kan het participatiebudget een omvangrijke herstructurering inhouden; gemeenten krijgen meer bestedingsmogelijkheden op het gebied van arbeidsparticipatie, inburgering en volwasseneneducatie. De wet is ook bedoeld om de administratieve verantwoording te vereenvoudigen. Maar wat betekent dit precies voor de gemeenten? In hoeverre zijn zij voorbereid op de invoering van de nieuwe wet? En hoe gaan zij het participatiebudget lokaal vormgeven?

Deelnemers aan de laatste regiobijeenkomst Participatiebudget.

De budgetten ontschot

De laatste maanden is de informatiestroom over het participatiebudget flink toegenomen. De deelnemers aan de bijeenkomst in Roermond bleken dan ook opvallend goed geïnformeerd. De informatie is voor een groot deel gebaseerd op de informatie via het SZW-gemeenteloket en daarnaast op de praktijkervaring van de 23 proefgemeenten die meedoen aan het Voorbereidingstraject Participatiebudget. Een van de gemeenteambtenaren die aanwezig waren op de bijeenkomst in Roermond zegt dat hij de intenties van het participatiebudget positief vindt. Toch hoopt hij vandaag te weten te komen wat nu precies de nieuwe mogelijkheden zijn die het participatiebudget zou bieden, vergeleken met de huidige situatie.

Johan Helderman (ministerie SZW) is nauw betrokken bij de ontwikkeling van het wetsvoorstel. Hij geeft de aftrap voor de bijeenkomst in Roermond. Helderman legt uit hoe het participatiebudget de bestedingsmogelijkheden van de gemeenten aanzienlijk verruimt. Die verruiming zit volgens hem vooral op inburgering en reïntegratie. Helderman illustreert: 'Zo kun je uit het participatiebudget ook een reïntegratievoorziening aanbieden aan een werkende.' Als een ander belangrijk pluspunt noemt hij het feit dat er nu combinaties van voorzieningen gemaakt kunnen worden. Dat was voorheen moeilijker omdat de verschillende budgetten van elkaar waren afgeschot. De doelgroep is ruim geformuleerd, namelijk: 'iedereen van 18 jaar en ouder.' Helderman: 'Dat kan dus, zoals gezegd, ook iemand zijn die met ontslag bedreigd wordt. Bovendien: inschrijving bij het CWI is niet vereist; de wet geldt voor iedereen met een inburgeringsbehoefte, en participatievoorzieningen zijn niet beperkt tot inwoners van de eigen gemeente.'

Johan Helderman

Eén budget, één verantwoording

Helderman geeft de gemeenten een aantal concrete aandachtspunten mee, een soort to-do-lijstje waarmee ze nu al aan de slag moeten. Daarbij merkt hij op dat er geen blauwdruk bestaat, want daarvoor verschillen de situaties van de gemeenten nu eenmaal te sterk. De ene gemeente is verder dan de ander. En bovendien is het werk nergens precies hetzelfde georganiseerd. Helderman: 'Hoe dan ook, er is straks één participatiebudget, dus u moet gaan nadenken over hoe u dat ene budget wilt gaan verdelen, ook als u samenwerkt met andere gemeenten. Houdt u er rekening mee dat er mogelijk wel drie wethouders bij betrokken zijn.' Helderman herinnert zijn toehoorders er ook aan dat de uitvoeringskosten voor inburgering niet zullen worden bekostigd uit het participatiebudget, maar zullen vallen onder de bijdrage uit het Gemeentefonds.

Theaterhotel Roermond

Eén budget betekent één verantwoording. Op de regiobijeenkomsten wordt uitvoerig stilgestaan bij de consequenties van de nieuwe wet voor de externe verantwoording. Helderman raadt de gemeenten aan om de organisatie nu al te gaan inrichten op de nieuwe situatie. Het jaar 2009 wordt daarbij gezien als overgangsjaar. Helderman: 'Waar u mee kunt beginnen is checken of bestaande verordeningen op het gebied van reïntegratie en inburgering geen belemmering vormen voor de

bestedingsmogelijkheden van het participatiebudget.’ Vanaf 2010 zal het participatiebudget voor educatie en inburgering worden verdeeld op basis van prestaties. Dat gebeurt aan de hand van de zogenaamde outputverdeelmaatstaven. Helderma adviseert in dit verband om het jaar 2009 te gebruiken om de verantwoordingsystematiek en de klantregistratie hierop af te stemmen. Vooral bij educatie vraagt dit om een aantal ingrepen.

De kennis en best practices die de gemeenten opdoen in het voorbereidingstraject worden zo volledig mogelijk verspreid. Dat zal onder meer gebeuren via handreikingen, presentaties en een website. Vandaar de map. Hij is dik, maar nog bijna helemaal leeg.

De outputverdeelmaatstaven vormen een terugkerend thema op de regiobijeenkomsten. Het is een instrument waarmee de gelden voor educatie en inburgering, die zo'n 20% van het totale budget uitmaken, worden verdeeld. De resultaten die de gemeenten behalen op deze deelgebieden, bepalen wat twee jaar later het relatieve deel zal zijn dat uit het participatiebudget zal worden toegekend aan de betreffende gemeente. Het is dus geen verantwoordingsinstrument, maar een manier om het landelijk beschikbare budget over de gemeenten te verdelen. Dat budget staat vast. Overigens wordt de overige 80% van het participatiebudget (reïntegratie) verdeeld op basis van objectieve criteria. De eerste meting aan de hand van de outputverdeelmaatstaven vindt plaats in 2010 en zal dus gevolgen hebben voor de toekenning van het budget voor 2012.

Kennis delen

De gemeente Venlo is een van de 23 proefgemeenten. Jaco van Velden is projectleider in Venlo. Van Velden en zijn collega Anton Revenboer, die aan het hoofd staat van het landelijke Projectbureau Voorbereidingstraject Participatiebudget, verzorgen twee workshops waarin zij ingaan op de praktische aspecten van de implementatie van het participatiebudget. Interessant aan Venlo is dat de gemeente meedoet aan het experiment van de Participatieladder. Venlo gebruikt deze ladder om de mate van participatie van de burger te meten. De ladder kan ook worden ingezet om reeds bestaand beleid op het gebied van participatie te verbinden en te verruimen.

De kennis die in de proefgemeenten wordt opgedaan, vindt onder meer zijn weerslag in een aantal handreikingen van het Projectbureau. Er zijn tot dusver drie handreikingen gemaakt die gemeenten behulpzaam kunnen zijn bij de invoering van het participatiebudget (integrale beleidsvisie op participatie, externe verantwoording participatiebudget en sturing en beheersing). Binnenkort geeft het Projectbureau nog twee handreikingen uit, over het klantproces en over aanbieders. Ze zijn te downloaden op de site van het SZW-gemeenteloket: www.gemeenteloket.minszw.nl.

Roermond, 4 december 2008

De actualiteit van het participatiebudget

Op 11 november 2008 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aanvaard. Op 22 of 23 december ligt de wet ter behandeling bij de Eerste Kamer.

Er zijn drie wijzigingen:

- De oormerking voor educatiegelden komt te vervallen per 1 januari 2010.
- De bestedingsverplichting bij de ROC's komt te vervallen per 1 januari 2011.
- Gemeenten kunnen de kosten van een ondersteuning bij een leerwerktraject voor jongeren van 16 en 17 jaar betalen uit het participatiebudget